

УДК 796.8:373:355.233.22

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ СПОРТИВНОЇ БОРОТЬБИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УЧНІВ ЛІЦЕЮ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮЛюдмила Балущка, Олександр Флуд, Тарас Мороз, Михайло Домінюк
Львівський державний університет внутрішніх справ

Анотація. Фізичне виховання ліцеїстів реалізується за навчальними програмами загальноосвітньої школи з використанням традиційних методичних підходів і педагогічних умов, що характеризуються низькою ефективністю щодо оптимізації фізичного стану, і тому **метою нашого дослідження** є теоретичне обґрунтування авторської програми фізичної підготовки ліцеїстів з використанням засобів спортивної боротьби. **Висновок.** Експериментально доведено ефективність методологічного підходу до розробки програми фізичної підготовки учнів ліцею, що поєднує в собі загальноприйняті засоби розвитку фізичних якостей (70% від загального часу на урок) та засоби спортивної боротьби (30% від загального часу на урок).

Ключові слова: фізична підготовка, спортивна боротьба, учні ліцею.

Abstract. Physical education students has implemented curriculum of secondary schools using traditional teaching approaches and pedagogical conditions, which are characterized by low efficiency to optimize physical condition, and therefore **the purpose** of our study is the theoretical basis for the author's program of physical training high school students with the use of wrestling. **Conclusion.** Experimentally proved the effectiveness of the methodological approach to the development of a program of physical training of students of the Lyceum.

Keywords: physical fitness, wrestling, students of the Lyceum.

Постановка проблеми. Фізична підготовка – це цілеспрямований керований процес фізичного удосконалення військовослужбовців, який здійснюється з урахуванням особливостей їхньої військово-професійної діяльності (Т.Ю. Круцевич, 2003).

Фізичне виховання та допризовна підготовка ліцеїстів реалізуються за навчальними програмами загальноосвітньої школи з використанням традиційних методичних підходів і педагогічних умов, що характеризуються низькою ефективністю щодо оптимізації фізичного стану (В.В.Зайцева, 1996; Т.Ю. Круцевич, 2000; В.А.Вишневіч, 2002; І.Д. Глазирін, 2003).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій (Г.А. Єдинак, 2003, Р. Файчак, 2005, В.М.Красота, 2013, О.Е. Коломійцева, 2014 та інші), а також практичний досвід свідчить про те, що проблеми теорії, методики і організації фізичного виховання в системі підготовки кадрів для Міністерства оборони, залишаються відкритими, тобто наукових даних, пов'язаних з дослідженнями фізичної підготовки фахівців військового профілю, їх фізичного розвитку і рівня розвитку фізичних якостей у вітчизняній науково-методичній літературі представлено недостатньо.

Необхідно проаналізувати стан розвитку фізичних якостей учнів і на цій основі розробити рекомендації щодо удосконалення процесу фізичного виховання в школах (Л.П.Матвеев, 1991; Б.М.Шиян, 2001, Т.Ю. Круцевич, 2003), що і визначило актуальність нашої роботи.

Мета дослідження – розробити та теоретично обґрунтувати авторську програму фізичної підготовки ліцеїстів з використанням засобів спортивної боротьби.

Завдання дослідження.

1. Розробити програму фізичної підготовки учнів ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою із застосуванням засобів спортивної боротьби.
2. Експериментально перевірити ефективність розробленої програми шляхом аналізу змін показників фізичної підготовленості.

Організація дослідження. Педагогічний експеримент проводився на базі Львівського ліцею ім. Героїв Крут впродовж II семестру 2013-14 навчального року. У педагогічному експерименті взяли участь 25 учнів контрольної групи та 24 учня експериментальної групи.

Результати дослідження.

Експериментальна програма розроблена на базі загальноприйнятної програми із застосуванням елементів спортивної боротьби. Спортивна боротьба відноситься до тих видів спорту, у яких рівень фізичної підготовки спортсменів, поряд із їхньою техніко-тактичною підготовленістю, є одним із основних і вагомих факторів, які визначають успіх процесу спортивного вдосконалення, у нашому випадку, фізичної підготовленості (В.Ф.Бойко, Г.В.Данько, 2004).

Отже, розроблена експериментальна програма педагогічного експерименту, полягає у застосуванні елементів спортивної боротьби у навчальному процесі учнів. Методологічними засадами розробленої нами програми з фізичної культури для учнів є розподіл уроку на дві частини. Частина уроку (70 % від загального часу) учні виконували основні завдання, а 30 % від загального часу на урок ліцеїсти застосовували засоби спортивної боротьби для розвитку швидкісних, силових, координаційних якостей, витривалості та гнучкості.

В рамках програми розроблено чотири типових комплекси вправ для уроків за темами: гімнастика (вправи з гірями, вправи з обтяженням вагою власного тіла, акробатичні вправи, спеціальні борцівські вправи, спрощені види боротьби, вправи на розтягування), легка атлетика (вправи з обтяженням вагою партнера, спеціальні борцівські вправи, стрибки на скакалці), атлетизм (вправи з обтяженням вагою предметів, вправи на тренажерах, зі штангою, спеціальні борцівські вправи, вправи на розтягування), волейбол (вправи з набивними м'ячами, вправи з амортизаторами, спеціальні борцівські вправи, вправи на розтягування) (табл.1).

Комплекс вправ із загальної фізичної підготовки борця застосовувався в основній частині заняття тривалістю 15-20 хв, метод вправ – повторний, інтервальний. Для спеціальних борцівських вправ застосовувався фронтальний метод, для легких видів боротьби – ігровий та змагальний.

Отже, отримані дані дозволяють стверджувати, що навчальна програма з фізичного виховання для ліцеїстів, в якій використовуються засоби спортивної боротьби (30% від загального часу на урок) дозволяє отримати вищий тренувальний ефект.

Висновки.

1. Результати педагогічного експерименту свідчать про те, що авторська програма із використанням засобів спортивної боротьби сприяє достовірному ($p < 0,05$) зростанню фізичної підготовленості та дозволяє досягти достовірно ($p < 0,05$) більших приростів фізичної підготовленості без збільшення величини тренувальних навантажень.

2. Експериментально доведено ефективність методологічного підходу до розробки програми фізичної підготовки учнів ліцею із поглибленою військово-фізичною підготовкою, що поєднує в собі загальноприйняті засоби розвитку фізичних якостей (70% від загального часу на урок) та засоби спортивної боротьби (30% від загального часу на урок).

3. Використання засобів спортивної боротьби під час уроків дозволяє оптимізувати та урізноманітнити урок фізичної культури.

Література.

1. Спирин В.К. Физическое воспитание на основе вида спорта – новый вектор организации физкультурной активности детей, подростков, молодежи /В.К. Спирин, Д.Н. Болдышев, И.А. Риссамакина //Теория и практика физ. культуры. – 2013. – № 5. – С.18–22.
2. Холодов Ж.К. Теория и методика физического воспитания и спорта: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Ж.К. Холодов, В.С. Кузнецов. – 4-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 480с.
3. Кізло Л. Особливості розвитку вольових якостей курсантів засобами фізичної підготовки і спорту (з використанням елементів рукопашного бою) /Людмила Кізло, Ольга Купієнко, Сергій Федак //Молода спортивна наука України: зб. наук. праць. – Львів, 2011. – Вип. 7. – Т. 2. – С. 83-89.
4. Теорія та організація фізичної підготовки військ : підручник / за ред. Ю.О. Резнікова, В.М. Афоніна. – Л. : ЛВІ. 2002. – 458 с.
5. Андронов О. П. Физическая культура, как средство влияния на формирование личности /О.П. Андронов. – М. : Мир, 1992. – 241 с.
6. Бондарев Д.В. Фізичне вдосконалення студентів технічних вищих навчальних закладів засобами футболу: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: спец. 24.00.02. Фізична культура, фіз. виховання різних груп населення” / Д.В. Бондарев – Л., ЛДУФК 2009. – 19с.
7. Горпинич О.О. Вплив занять рукопашним боєм у комплексі з психологічним тренінгом на фізичне та психічне здоров'я курсантів /О.О. Горпинич //Слобожанський науково-спортивний вісник : [наук.-теорет. журнал.]. – Харків: ХДАФК, 2012. №2. – С.39-41.
8. Власюк О. Розвиток фізичних якостей дітей 11-13 років на уроках фізичної культури засобами скелелазіння /Олена Власюк //Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 8: У 4-х т. - Львів: НВФ “Українські технології”, 2011. - Т. 2., С.32-37.
9. Бойко В.Ф. Физическая подготовка борцов /В.Ф.Бойко, Г.В. Данько. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 223 с.
10. Методика фізичного виховання в ліцеях з посиленою військово-фізичною підготовкою / Під заг. ред. Г.А.Єдинака. – Камянець-Подільський, 2003. – 196 с.
11. Мисів В.М. Готовність випускників ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою до вступу у ВВНЗ (експериментальні дані) /В.М. Мисів //Молода спортивна наука України : зб. наук. праць. – Львів, 2004. – Вип. 8. – Т. 3. – С. 112–119.